

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Focea apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
edată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XX.

Blaj, 8 Octomvrie 1910.

Numărul 41.

DE-ALE NOASTRE.

Obiectele aduse în publicitate de dnii protopopi P. Grapini și G. Muntean sunt mult tractate și discutate de către preoții noștri cu toate ocaziunile, când sunt doi-trei sau mai mulți laolaltă. Cu deosebire chestia congruei și a biletelor de tren, ca cea mai nouă și mai grabnic de rezolvat, și dela a căror regulare mulțămitoare depinde și activitatea mai intensivă în toate direcțiunile a preoților.

Nemulțămirea în măsura întregirii congruale și pentru modul solvării aceleia în două rate anuale ulterioare — e generală. Toți, pe câți i-am auzit, împărtășesc păreri expuse în „Unirea” de dnii protopopi mai sus amintiți; ei vorbăria și discuția, câtă se face în jurul chestiei cuprinde în sine numai tot mai nouă, mai grave argumente pentru nemulțămire și motive pentru a face cu toții oare cari pași energici, cu demnitate spre a câștiga îmbunătățire. — 1600 coroane la un preot cvalificat câte se cer acuma mai de nou, și 800 coroane

la un preot bienalist, care totuș e preot, pe când un boactăr are câte 800—1400 cor., iar un drumar de pe drumul țării are 600—1000 cor. și-i vezi penzionați tot cu atâta sumă. Zice unul. „Pentru ce să plătesc eu în fiecare jumătate de an câte 40 cor. camătă băncilor, ori altui om cu bani, până îmi vine rata congruală? Eu dacă duc un lucrător, seara trebuie să-i plătesc pe ce a lucrat ziua. Toată lumea primește plata înainte, numai preoțimea catolică este dată înapoi: asta-i desconsiderarea Veneraților noștri Arhieri și a bisericii noastre” — zice altul; ș. a. m. d. Și noi să tăcem și să înghițim? Nu! ci să agităm! Azi fără agitație nu poți ajunge la nimic. Să agităm pentru întregire fundamentală de 2400 cor. resp. 1600 cor. bienaliștilor, pentru evinvenale și eventual întregire de scumpete; să agităm pentru favorul de jumătate taxa pe tren, căci știu cazuri în comune, unde interesele bisericii și a școlii au rămas pentru că biserica ori școala nu au avut de unde se acopere spesele de drum preotului ori cutărui membru a co-

mitetului bisericii ori al senatului școl. până la Blaj, ori până la inspectorul școlastic, după ce preotul a spesat destul din al său. Să agităm pentru ca să se deie și bisericilor noastre ajutoare dela guvern, căci doar în mesagiul de tron din primăvara trecută se îndrumă acel guvern, să deie ajutoare dela stat pentru promovarea intereselor bisericești. Și se fie oare mai buni în „Ungaria, regatul apostolic” o mână de unitari, ori reformații, ori jidanii cari primesc în fiecare an zăci și sute de mii de coroane — decât noi? Eu cred, că dacă am face să se audă glasul nostru până la ministrul de culte de azi, care este catolic mare și convins, am putea ridică bisericile noastre din sărăcia în care sunt înglodate și din murdăria, care le acopere și din alte multe miserii, la câte se va fi gândit Maiestatea Sa, când a adresat cuvintele de mai sus guvernului și corpurilor legiuitoare.

Poziția Arhierilor noștri e foarte grea pentru de a putea porni PP. SS. Lor toate. Să ne mișcăm și noi, dacă voim să fim mai băgați în

FOIȚĂ.

Din Giurgeu

— impresii cu prilejul vizitații canonice. —

Tractul *Giurgeului* a avut rara fericire ca în timp relative scurt, deși situat la marginea extremă a arhidiecezei, spre răsărit miiază-noapte, să fie vizitat de doi delegați arhiepiscopesci, Ill. Sa Dr. Vasile Hoșu actualul episcop de Lugoj în anul jubilar 1900, și de Dr. Izidor Marcu canonic metropolitan, în anul curent 1910 luna August și Septemvrie. Precum cea dintâi a avut roade îmbelșugate în toată privința, întărind sufletele credincioșilor noștri români greco-catolici ispitiți și amenințați din toate lăturile, întocmai așa și aceasta din urmă a produs și deșteptat viață nouă pretutindenea. Nu se poate spune cât e de salutar, că domniile assesori și canonici să se scoboare în mijlocul poporului dela sate, să couvină personal cu preoțimea rurală!

Numai acela poate cunoaște foloasele mari, care a luat parte la astfel de turneuri cum a luat parte și subscrisul, scriitorul acestui raport. Sunt convins, că mii și mii de dificultăți, cari le întimpină cei din centru pela Conzistoriu, prin acte, ar dispărea ca prin farmec, dacă s'ar dimitte asesorii să cercetează personal toate parohiile, ale căror prosperare în mare parte e depusă în mâna lor. Deo Dumneoeu ca curentul mai nou pornit în Blaj să cucerească tot mai mult teren.

În 20 August n. 1910 Rev. Domn a sosit în Gyergyószentmiklos, unde la gară la întimpinat curatoratul bisericesc și la bineventat călduros zelosul și simpaticul preot din Voslav Alexandru Donea Donescu. Acasă l'a primit cu brațele deschise Preaon. Elie Câmpăan care i-a fost coleg de școală. — dimpreună cu stimata-i familie. Tot acolo la așteptat și Cl. Dr. Alexandru Nicolescu din Tulgheș, pe care și-l alesesă și designată de secretar în timpul vizitațiunii canonice.

Ziua următoare Dumineca, 21 a luni dl canonic a celebrat în biserica frumoasă

nouă, adresând vorbe calde poporului, îndemnându-l la alipire și jertfă pentru s. biserică și împărtășind binecuvântarea arhierului iubit. După slujbă examinează cancelaria protopopească, aflând toate în ordinea cea mai perfectă și exemplară. Se vede pretutindenea conștiințiositate și punctuositate din partea vrednicului conducător tractual. E de notat de altcum, că înainte cu 10 ani Szentmiklos nu erau nici case de dai doamne nici biserică și credincioși foarte puțini cam 50 familii aproape toți morari, cari și-au uitat limba în marea străinismului. Astăzi, este casă protopopească foarte frumoasă, mare, cu chilii spațioase, în casă e o școală mare care servește de internat pentru copii de români, cari frecventează școlile din Gyó-Szent-Miklós; tot acolo chilii rezervate preoților, cari aleargă la centru la sediul protopopesc. Lângă casă biserică frumoasă de piatră curat ținută de-ți crește inima și jurul ei ca și internul. Toată cinstea aceluia, care a putut ajunge la așa rezultat. Români, cari și-au perdut deja limba, astăzi sunt făloși,

seamă, trebuie să știm, că preoțimea bisericilor reformate a câștigat și câștigă mult pentru că se mișcă, trimit deputațiuni cu memorande la ministri. Nice noi nu trebuie să mergem cu umilința și cu blândeța până la servilism și timiditate!

Se scrie azi mult despre catehizare, despre predicarea regulată și despre activitatea extraoficioasă a preoțimii. Unii pun vina pe Arhiepiscopul, că nu ar promovă pe cei vrednici, alții zic, că protopopii nu veghiază, că preoții sunt neglijenți ba că ne trebuiesc manuale etc. Principala cauză — cred eu — că nu se dau rezultate multumitoare pe aceste terene e, că suntem prea constrânși la munca zilnică, la economie. Și mai ales preoții bătrâni, cari din economie sperau ceva mai mult. Lor le eră imposibil să vină de pe câmp — mai ales dacă eră și eclesia cam departe — pentru o oară-două de catehizare și să-și „strice ziua“, cum le e datina a se exprima economilor. Asemenea cu predicarea: cum să predice bietul preot, când până Sâmbătă seara târziu toată săptămâna nu se mai vede de obosit și acasă de la câmp? Apoi o predică numai așa pe apucate fără plan înainte, simțea fiecare, că numai strică.

Atunci, când nu va fi constrâns preotul să muncească ca un ziler,

când nu va mai fi avizat negreșit la cea „iclegiuță“, ca să poată trăi și să-și poată susține familia, ci fi va fi asigurat un venit cuviincios, neschimbăcios și gata, atunci trebuie să pretindem și putem aștepta o activitate adevărat preoțească și oficioasă intensivă, dela el. După judecata mea preoții până acuma au lucrat pentru biserică și națiunea lor mai mult „extraoficios“ decât oficios. Căci apărarea bisericii, a neamului, grija pentru cultura poporului, conducerea lui și povățuirea în orice fel de împrejurări tot în sarcina preoților a căzut. Și a dus sarcina aceasta și o va mai duce preoțimea. Dar cum se prezintă bisericile noastre ochilor înăuntru și înafară, unde aflăm o „cancelarie“ preoțească de dai Doamne, regulă în acte, circulare și protocoale bisericesti? Unde e cultura religioasă a credincioșilor a tinerimii, a școlarilor din bisericile noastre românești față de altele? Poporul nostru nu se știe purtă nici în biserică, cum cere credința lui. El mai mult și mai cu frică să închină la o icoană, bunăoară la „cea de sărutat“, decât Domnului Christos în Sfânta Taină a Cuminecăturii de pe masa altarului etc.

Acestea, împreună cu lipsa de catehizare și de predicare — tot

atâtea lucruri de natură oficioasă provin din lipsele materiale, și vor încetă, când vom avea dotarea noastră cuviincioasă, regulată, afară de economie, și când ne vom îngriji preoți, laici împreună de o mai bună situație materială a însuși bisericilor. Atunci va veni altă viață în poporul nostru, altă cultură și altfel vor merge lucrurile atât de mult discutate.

Doamne adă cât de îngrabă timpurile acelea!

Multe aș mai putea aduce pentru limpezirea acestor chestii, dar le las pentru:

1. Un congres mare preoțesc în chestia congruei și a biletelor de tren, încă în toamna aceasta; și

2. Un congres mixt bisericesc, de cari să nu ne lăsăm odată cu capul.

Fără agitație nu putem ajunge la nimic!

Cornel B. Andrea.

Congresul Euharistic în Canada.

Departa, preste apele oceanului atlantic, a mers în anul acesta delegatul Sfintei Sale Pontificelui Roman Cardinalul Vincentiu Vanutelli ca să prezideze la congresul Euharistic, ținut în Canada (America de nord), în orașul Montreal situat pe o insulă a râului San-Lorenzo.

că au așa biserică și casă protopopească și s'a trezit în dânsii mândria națională. Adaug că bisericii, tot șeful ei, ia câștigat din segregare de păduri un capital de peste 9000 cor. plus o parte frumoasă de pădure, așa că este asigurată pentru totdeauna.

Dupameazi am mers cu protopopul, delegatul arhiepiscopesc și pâr. Donescu la Alfău distanța de 1/2 oare cu trăsura. Ne-au întâmpinat preotul locului Iuliu Băiaș și curatorul. Poporul de aici ș'a uitat limba și o parte din popor sub antecesorul părintelui Băiaș a trecut la romano-catolici din cauza preotului dat din cale afară beției. Actualul preot are meritul de ai fi strâns în jurul bisericii și întărit sufletește pe cei rămași credincioși. Până la 1870 poporul a mai știut românește, căci a avut școală, dar în anul numit s'a sistat și de atunci s'a prăpădit limba dulce românească, un spin în ochii celor dela cârma comitatului. E doar secret public că fostul comite suprem coștist Kállay Ubul și argații săi au decretat moartea limbei românești în comitatul Ciucului. Lasciate ogni speranță! Preotul ar mai putea salva ceva dacă ar face, ca credincioșii noștri să-și trimită copii la meserii printre români, sau la școale românești. Am vizitat biserică de piatră, curat ținută, dar lipsită de iconostas, inconvenient ce delegatul arhiepiscopesc le-a legat de inimă să delăture. Am vizitat casa cantorală, fostă școală și așa țî-i tihnea de bine când auziai din

gura copiilor cantorului vorbă românească. S'au revăzut apoi Arhiva parohială aflându-se în regulă. După o muncă obositoare de 3—4 oare ne-am pus la cină oferită cu atâta dragoste de preot, și imediat, ce am isprăvit, ne-am retras la Gyó-Szent-Miklós.

În dimineața zilei 22 August, delegatul protopopul și secretariul au pornit cu trenul spre Csik-Szt-Domokos, ajungând la țintă cam pela 10 oare a. m. La gară sunt întâmpinați de parohul locului Dionisie Șolnay și fiul său teolog absolut, iar acasă de amabila doamnă. În această parohie credincioșii deasemenea și-au pierdut limba în lipsa de școală căci sunt foarte săraci, dar țin cu multă scumpătate la biserică lor, dacă vom lua afară pe cei din filia Szent-Tamás, cari prin uneltirile meschine ale preotului ungar șovinist de acolo, o parte mică au trecut la biserică romano-catolică, cu toată opreliștea Romei și forurilor superioare. Biserică noastră îi în stare bună, renovată, curat ținută, are cărțile liturgice prescrise toate; îi lipsește numai iconostas.

Arhiva parohială e în rând și averea bisericii sporește prin zelul preotului, lăsând credincioșii de acolo fundațiuni pii. Întră multele filii încredințate pâr. Șolnay este și filia Fântânele (Háromkut locuită exclusiv de români vre-o 11 familii. Pe aceștia bunăvoința guvernului nostru îi silește a părăsi locuințele și locurile vechi fără baremi a i-le plăti. Bieții oameni cari de 100 de ani sunt

acolo au voit să treacă în România. Dar nu, oblăduirea părințească a guvernului îndurat vrea să-i așeze undeva pe pustele Ungariei. Nici în Azia nu se întâmplă așa ceva. Pâr. Șolnay e hotărât a merge la ministrul agriculturii. Va reuși??

După amezăi am fost la pâr. Gergely din Szépviz. Szépvizul e pentru Români din Ciuk și Giurgeu un loc istoric, căci e vechiul sediu protopopesesc, unde au fost pe vremuri bărbați vrednici ca un Vișoi etc. Ce dureros te impresionează, că în acest puternic centru azi nu sunt decât vreo 7 familii românești și și prin filiile învecinate Szent-Mihály-Deine etc. dacă nu vei lua afară Loveșul și Coșnea cari sunt filii a Szépvizului, dar formează viața și puterea parohiei matre pornite spre ruină. Szépvizul are o biserică românească mare și frumoasă de piatră. A fost zidită de antecesorul părintelui Gergely, Ioan Dobrea parohul Corbului, sub care s'a pus sub coperiș. Sub părintele Gergely s'au completat turnul și decorația internă. Incolo pâr. Gergely a sporit avutul bisericii cu un intern frumos și mare, porțiune cantorală, cu un șir de căsi cumpărate pentru biserică pe ulița principală a orașului, și cu mai multe locuri în imediata apropiere a orașului, lăsate ca fundațiune pie. A renovat radical casa parohială, ce te atrage aievea prin drăgălășia ei. Cu un cuvânt avutul încredințat lui, l'a știut griji cu scumpătate și și spori în aceeași vreme.

Acest congres, care an de an electri-sează inimile alor mii și sute de mii de credincioși, și îi umple de focul sacru al iubirii față de cea mai sfântă și mai prețioasă taină a Legii celei nouă, și în anul de față a durat 5 zile din 6—11 Septembrie.

Creștinismul din Europa avea un trecut de 15 veacuri, când s'a descoperit America și totuși azi stăm uimiți când vedem atâta entuziasm față de credință în lumea cea nouă, unde abia de câteva veacuri încoace s'a plămădit și încheșat creștinismul, în special catolicismul și unde ți-s'ar părea, că biserica cu caracterul ei conservativ e în continuă luptă cu curentele mari reformatoare, cari schimbă și prefac totul ce nu mai e modern și potrivit zilelor noastre.

E adevărat, că America nu e altceva decât o colonie uriașă a Europei și toată viața creștinească s'a străplântat acolo dela noi prin emigranții europeni, dar totuși e izbitoare dezvoltarea grabnică a bisericii și organizarea ei între oameni cu datini și moravuri deosebite, împrăștiati pe distanțe immense, pururea dornici de lucruri nouă și distrași cu atâtea chestiuni și lucruri senzaționale, cari pornesc de acolo și pun în mișcare lumea întreagă.

La congresul interconfesional ținut cu ocaziunea expoziției universale, din 1893 în Chicago pe lângă reprezentanții creștini au luat parte prin delegații lor aproape toate religiunile păgâne din lume. A fost atunci o grandioasă manifestare de credință într-o ființă supremă, din partea neamului omenesc întreg.

Rolul principal la acest congres l-au dus creștinii, iar de președinte a fost ales cea mai cu autoritate față bisericească din America: Cardinalul Gibbous.

A fost un triumf al creștinismului momentul acela, când la deschiderea sesiunilor

Cardinalul Gibbous a rostit în fața închinătorilor la zeități străine, rugăciunea tuturor creștinilor „Tatăl nostru.“

Pe cât de grandios și solemn a fost omagiul ce l-a adus atunci omenimea întreagă Dumnezeului nevăzut și ziditor a toată făptura pe atât de înălțător de inimi a fost în anul acesta și congresul euharistic merit ca să lățească în creștini dragostea și devotamentul față de Dumnezeu întrupat, care e de față în mod tainic în sf. Sacrament al Euharistiei.

Congresul euharistic din Montreal a în-trecut toate congresele de felul acesta, ce s'au ținut până aci în bătrâna Europa, atât prin solemnitatea lui cât și prin numărul celor ce au luat parte.

150 de arhierii și 800 de preoți au fost de față, un cor de 1200 de băieți școlari, mergea în fruntea procesiunii și un cortegiu de 30.000 de fetițe îmbrăcate în alb se înșiră în fața baldahinului purtat de ofițeri și înconjurat de lume aleasă, ministrii și deputați din parlament. La umbra baldahinului Cardinalul Vanutellii în mers cadentat ducea în monștrantă de aur împodobită cu diamanturi cel mai scump sacrament al legii nouă.

La sfârșitul procesiunii de pe un loc mai înalt anume pregătit, se dă binecuvântarea și lumea immensă, ca la un jumătate de milion de oameni, cade în genunchi și se închină aceluia, care atât de mult ne-a iubit încât nu s'a putut despărți de noi, ci a rămas cu noi pe veci în sfânta taină a Euharistiei.

Dela congres s'a trimis și o telegramă omagială regelui Angliei George al V. fiind Canada sub stăpânire engleză.

Această manifestare grandioasă a simțământului religios, întâmplată tocmai în lumea progreselor și a civilizațiunii, în America e o dovadă eclatantă, că biserica nu e

în contrast cu înaintarea și cele mai ascunse misterii a le credinții noastre, cum e și sf. Euharistie, sunt în stare se încălzească și în veacul al XX. inima omului modern, și dacă acesta nu-i în stare să le cuprindă cu mintea lui mărginită.

Dr. I. Florian.

Taxele protopopești. Sinoadele arhidiecezane din 1896 și 1904 s'au ocupat de taxele licenței protopopești pentru cununie. Mulți au stărunit să se ștergă taxa aceasta, căci în locurile, unde suntem amestecați cu greco-orientalii, și mai ales dela căsătoriile mixte e așa de greu să încassezi taxa, uneori preste puțință, ba se dau și cazuri, că din pricina acestei taxe am pierde multe cununii și familii mixte (?) Părinții adunați în cele două sinoade nu au implinit cererea unor districte protopopești de a șterge aceasta taxă, ci socotind, că nu sunt fonduri diecezane, din cari ar putea fi recompensați protopopii pentru aceste taxe, au enunțat să se susțină și pe mai departe, cu adausul dela 1904: „până la înființarea unui fond de administrațiune bisericesc, din care să se poată compenza protopopii pentru aceste taxe“ (vezi Deciziunile sinod. arhid. 1896 pag. 4. II. 2, și Deciziunile sinod. arhid. 1904—6 IV. pag. 13—14).

Ceice susțineau părerea pentru ștergerea taxelor, spuneau, că după ce la greco-orientalii nu se încassează nici un fel de taxă la cununie, ai noștri, unde sunt mestecați cu greco-orientalii, dau taxa foarte cu greu, iar de se căsătoresc cu greco-orientalii, se întâmplă din pricina taxei de se cunună la greco-orientalii. Se poate, că se vor ivi și astfel de cazuri. Și e drept, că la greco-orientalii nu ieau protopopii nimic la închirierea căsătoriei, dar oare cât ieau ei la desfacerea

De altcum această parohie înconjurată de toate părțile de unguri, n'are viitor. În schimb pulsează viața românească în Coșnea situată la granița Moldovei, unde e biserică tot de sub părintele din Corbu on. Ioan Dobrea, cam de prin 1870. Sunt români neaoși Coșnenii ăștia, deaceia la stăruința fostului inspector, dușman implacabil a tot ce e românesc, Balo, s'a făcut școală, de stat în numele iedei de stat maghiar, în senzul șovin al cuvântului. Fi-vor și pe viitor bravi ca în trecut? Nădăjduim. Fiind parohia asta la o depărtare foarte mare de Szépviz și drumul acolo rău, neam mulțumit a le trimite acelor frați salutări, cel puțin în tainița sufletului nostru. Să trăiți cu bine fraților!

Ziua de 23 Septembrie a fost consacrată celei-alte filii a Szépvizului, Lovesului situat în drumul spre Ghimeș, la depărtare de 1 $\frac{1}{2}$ oară dela Szépviz.

Doamne ce români bravi! O sută de familii numai, au făcut în anul ăsta o biserică frumoasă de piatră, situată sus pe munte, încât domină toată valea și din ori-ce parte privești, din înălțimea munților trebuie, să dai de acest monument văzând, închinat lui Dumnezeu de un popor sărac, dar vrednic de o soartă mai bună. Românii acestei coș-au făcut și școală, respective un fruntaș vrednic de toată lauda, Bucur, a dăruit o casă dealui ca loc de școală, pentru ca să se lumineze și deștepte și ei în acestea pustietăți, iar ceilalți dau o parte din salariul

învățătoresc, rămânând restul în cărca statului. Învățătorul lor, dl Nedelcu, pe cât am priceput, își cunoaște chemarea pe deplin. Poporul, care samănă foarte mult cu cel de pela Sebeș și jur și vorbește o limbă curată ceea ce se atribuie izolării sale de comunele ungurești. Cercatau adesea să-l ademenească să se mute mai la vale, dar a preferat viața codrilor. Și bine a făcut.

A fost și pentru Rev. delegat o desfătare sufletească a se vedea iarăși între românii îmbrăcați românește, și bucuriei sale și-a dat expresie prin cuvinte calde, îndemnându-i să țină cu scumpătate tot ce au moștenit dela părinți. Adevărată sărbătoare a inimelor, cum mai rar am avut prilej să văd, a fost ziua asta.

Din gara Loves încă în aceeași zi am plecat spre Ghimeș. La gară am mers pe jos, peste vestitul pod Karakkó, ce trece o vale adâncă și largă și e înalt de 67 metri, de-ți vin amețeli căutând în adânc. Drumul spre ghimeș e de o frumusețe rară. Calea ferată urcă foarte tare, mașina găfăie din greu să înăbușe tușește rău și deabia deabia o scoate la cale, cu muntele încăpăținat, care protestează contra invaziei în împărăția sa vecinică. Vtrful suișului e în mijlocul unui tunel și deacolo o pornim la vale în goană nebună pe lângă păraul Gârbea, ce izvoarește din vârful muntelui. Mașina, parcă ar avea aripi, zboară nebunatic și mașinistul trebuie s'o aducă la rezon dând contravapor. Când

trece durduind peste vre-un pod sau răz-luești marginea vre-unei prăpăstii, te cuprind fiori răci. Dar mașina nepăsătoare aleargă aleargă mereu. Ghimes Felsőok, Ghimes Középlök, Ghimesbükk. Am ajuns. La gară ne așteaptă prietini, păr. Gergey cooperator în Ghimeș-Făget și cu el în două trăsuri pornim la locuința venerabilului paroh și v. protopop onorar aproape nonagevariul Ciobotariu. După o scurtă bineventare, după o cină frugală, ne dăm somnului și oasele se mai desțepenesc de trudele îndurate. Ghimeșul e o comună foarte mare și în aceeași vreme extinsă de nu-i dai de capet. Are 10,000 locuitori dintre cari la 3000 români greco-catolici, iar restul romano-catolici. Foarte interesant e faptul, că toți atât românii cât și maghiarii poartă portul classic moldovenesc admirabil în originalitatea și particularitățile sale. De altcum în tot Giurgeul se poartă costumul ăsta minunat și îi păcat, că publicul nostru mare, atelierele noastre, numai acuma au ajuns ai da importanța euvenită, constatând că trebuie să fie preferit oricărui altu, dovadă că și la bălurile costumate a obținut premiul întâiu. E cu atât mai îmbucurător acest fapt, cu cât ungerii din săcuime în expozițiile lor totdeauna îi dau locul de frunte și ce privește industria lor casnică exclusiv numai cu penele noastre se pot mândri; Așa bunoară la congresul ce la avut comitetul de ajutorare al săcuilor în ăst an luna August la Gyó-Szent-Miklós, s'au produs

căsătoriei? O știu aceasta tocmai preoții din părțile mestecate cu greco-orientalii, și știu și aceea, că venitele protopopilor gr.-or. dela divorțuri întrec de a binelea pe celea ce, le au protopopii noștri din autorizările de cununie. Nu mai amintesc, că mirenii greco-orientalii, din toate straturile, sunt învățați mai bine ca ai noștri să contribuie la susținerea bisericii și a slugilor ei. Deci pentru cele 4 cor. 70 bani nu se pot poticni căsătoriile, nici cele mixte.

De altfel taxa de cununie nu e un lucru așa de specific unit. O găsim și în biserica neunită, în patriarhatul grecesc al Constantinopolului. Am înaintea ochilor o carte intitulată: „Patriarhia de Constantinopol. Regulamentele pentru conducerea și administrarea afacerilor acestei patriarhii. Traduse, din grecește... de Dragomir Demetrescu, Doctor în teologie și filozofie, profesor de istoria bisericească la facultatea teologică. București. Tipografia cărților bisericești. 1900.“ În cartea aceasta, pe 56 pag. 8° mare, se găsesc lucruri de interes, mai ales pentru aceia, cari doresc să cunoască rostul bisericesc și național al patriarhatului grecesc din Constantinopol. Intre altele găsim acolo la pag. 50. „Veniturile eventuale ale Arhierilor. Art. 5. Pentru fiecare autorizare de căsătorie, fără distincțiune, dacă este I. II. III. se hotărăște în general, pentru toate eparhiile scaunului ecumenic, lei zece.“ Un leu turcesc, piaster, face 25 bani, deci 10 lei turcești fac 2 cor. 50 bani, deși mai mică, dar totuș este o anumită taxă, carea o incassează arhierul pentru autorizările de căsătorii. E drept, că unii arhierii (din cei 117) greci supuși patriarhatului au leafă fixă puțină, cei mai mulți sub 50,000 lei turcești (= 12,500 cor. sunt și cu 12,000 lei turcești = 3000), dar și au credincioși puțini, eparhiile lor nu sunt mai

Dlor cu țesăturile stimatei doamne Donescu din Voslab și cu picturile dsoarei Silvia Câmpian din Szentmiklós. Cultura românească în Ghimeș perde, căci sunt nici mai mult nici mai puțini 22 învățători vârați în coastele noastre. Apoi industria de lemn dezvoltată acolo ca nicăirea, e tot în mâni străine, jidani, agenți de maghiarizare. Noi avem școală cu doi învățători, cari își pricep chemarea și până când vor fi ei tot mai e nădejde bună. Apoi mai e faptul îmbucurător, că ungurii mai bucurășii trag la biserică noastră, la preoții noștri, decât a lor, ceea ce trebuie să atribuim vieții lor mai curate și și exemplare. Asta e așa pretutindeni în toată săcuimea, unde sunt preoți de ai noștri. Biserica din Ghimeș, de piatră, îi bună și mărișoară, dar pentru atâta popor, mult prea îngustă. Prim inginerul nostru arhidiecezan a și făcut un plan măret și peste câțiva ani o biserică frumoasă mare cu 2 turnuri în stil românesc va împodobi locul celei vechi ca să vestească din neam în neam religiozitatea poporului nostru lumii întregi. Păr. Victor Gergely e un preot harnic și foarte conștientos, care își pricepe chemarea. Predică regulat și alimentează mereu dragostea în popor față de limbă și lege. Dorim numai, ca să și catehizeze după putință tinerimea, ceea-ce de altcum sună pentru toți preoții din tractul Giurgeului, cu puține excepțiuni.

(Va urmă).

mari decât protopopiatele noastre. Și apoi în Orient, chiar și în România arhierilor le sunt scumpi morții* (tumormântări și părăsături) și viii la cununii; în familii mai bune, și de meseriași cu stare, se chiamă arhierii și plătesc bine. — Apoi cetind în aceeaș broșură mai departe, găsim în §. 6 și urm. că se mai ieau taxe, la divorț „o sumă analogă cu starea celor ce divorțează; pentru orice act făcut la episcopie secretarului zece lei, plus în favorul așezămintelor de binefaceri eparhiale o sumă analogă actului și alte taxe. E drept, că acestea privesc cancelaria episcopoească și fondurile diecezane, dar plățile se fac „sub adevărire arhierescă“ (§. 8 pag. 50) și ce vrea să zică asta? Apoi §. 10 (pag. 51). zice, că fiecare preot e dator a da anual episcopului său „drept dare canonică 10 lei“ (2 cor. 50) la an.

Știu dela oameni, cari cunosc Constantinopolul și Turcia și Grecia, că deși au foarte puțin de lucru arhierii grecești cu mult mai puțin ca protopopii noștri, dar venite au foarte frumoase. Și totuș taxa pentru autorizarea cununii, ori cât de mică, o incassează și ei. Și încă te vei trezi, că aceasta se strecură prin mâinile protopopului!

Preoții noștri deși au cvalificațiune academică, preste jumătate, nu au nici pe departe situația foștilor lor colegi de gimnaziu, mulți mai puțin talentați și sânguincioși ca ei, dintre cari unii la universitate cu mult mai puțin au studiat decât preoții noștri. Chemarea noastră nu e să facem parale, dar cine slujește altarului dela altar să trăiască. E drept, că răsplata bănească, ce o ia un preot pentru servicii, numai pentru persoana lui se dă, dar din aceasta trebuie să-și crească cinstit familia, cu care trebuie să împărtaşcă, ori căreia trebuie să-și împărtaşcă tot ce are. Nici o răsplată pentru nici un fel de servicii nu contează, de e însurat cineva ori celibe, și de e însurat câți copii are, dar pentru aceea toate sunt astfel potrivite să poată trăi cu ele și cel însurat. Și apoi, că un protopop, pe alocuria, câștigă ceva mai mult ca un preot, e just, cere poziția lui, și cu taxa protopopească nu sărăcește nime.

Poporul nostru, în urma legilor civile noi, așa de mult s'a înstrăinat de biserică, nu mai jertfește pentru susținerea ei și a slujitorilor așa mult, ca mai de mult, dar de ce? Nu din pricina micii contribuțiuni la cultul divin și la susținerea slujitorilor bisericești, ci pentrucă în unele locuri lipsește din sufletul lui căldura și simțul de datorie, ce se pot sădi.

Un preot tânăr dela sate.

REVISTE.

Cluj. Comitetul executiv al partidului național-român a ținut în Cluj la 4 Octomvrie n., sub președința dlui George Pop de Băsești, președintele partidului, o ședință plenară.

Comitetul executiv s'a ocupat înainte de toate cu afacerile curente ale partidului. Apoi a luat la cunoștință raportul dlui *Dr. Iuliu Maniu* asupra situației politice.

Di Maniu a constatat, că prigonirile de natură politică și manifestările sistemului politic de azi,

păgubitoare pentru dezvoltarea poporului român, mențin și acum situația nefavorabilă intereselor poporului român.

A rugat apoi comisiunea specială, aleasă într'o ședință premergătoare, să prezinte propuneri concrete în ce privește acțiunea politică pe care partidul național român va trebui să o inaugureze în timpul cel mai scurt pentru schimbarea acestui sistem politic.

Luându-se în considerare împrejurarea că comitetul executiv nu poate fi convocat pentru fiecare chestiune de actualitate politică, comitetul a ales din sânul său o comisiune mai restrânsă, cu mandatul de a rezolvi chestiunile curente ale partidului, de sine înțeles sub rezerva aprobării ulterioare a comitetului executiv.

În comisiunea aceasta au fost aleși, în afară de deputații români naționaliști, dnii *Dr. Vasile Lucaciu, Dr. Aurel Vlad, Dr. Liviu Lemény, Vasile Goldiș, Dr. Iuliu Maniu și Dr. Valer Braniște.*

Lisabona. În mica Portugalia, care de zeci de ani să frământă și să sbuciumă pentru recăștigarea echilibrului său sdruncinat în urma unor vechi păcate — e revoluție. — Sunt 2¹/₂ ani decând regele Carlos și moștenitorul de tron au fost măcelăriți pe stradă. A rămas în viață însă infantul *Manuel*, actualul rege al Portugaliei, un tânăr de 18 ani. Om fără principii hotărâte și fără energie, a voit să se afle bine cu toate partidele. Slăbiciunea aceasta a tânărului rege a grăbit deslănțuirea patimelor. Partida reacționară e stăpână pe armată și pe rege, care — se zice — e prins și închis.

Deja de luni de zile se simția în Portugalia o mișcare neobicinuită. Mișcarea contra stăpânirii regelui *Manuel* a fost susținută și nutrită de o agitație continuă din afară. În fruntea propagandei revoluționare e republicanul da Lima.

Partida ce agită mereu contra regalității prezintă lucrurile într'o coloare falsă; spuneau adecă, că ei lucră să sdrobească clericalismul — un clișeu de altcum vechiu și usat pe cari îl folosesc totdeauna elementele distructive — ca să-și acopere păcătoșenia și murdăria sufletelor lor. Cine cunoaște raporturile și stările din Portugalia știe, că cu toate că țara e catolică, nici de o mișcare mai pronunțată catolică nu poate să fie vorba, cu atât mai puțin de o putere clericală, care să stăpânească toate.

Partea literară.

Celea trei ducele ale colonelului D'Arbout.

— Narațiune de G. de Beugny d'Hagerne. —

Trad. de Grațian.

(Continuare).

— Ne-ai putea enară aceasta istorie intrerupse un comandant bătrân de divizie (escadron), despre care știau, că e amic intim al colonelului, doară va putea schimba vederile câtorva dintre domni.

Oficerii toți au sprijinit cererea comandantului de companie.

— Va fi nițel cam lungă; dar încă nu-i târziu, noaptea-i admirabilă și deoarece doriți, cu plăcere vă fac voia.

— Iacob! Uplete paharele domnilor și imbie-i cu țigări.

Cât ce am ieșit din școala din Saumur, mi-am primit denumirea de sublocotenent la al 5-lea regiment de cavalerie, care pe atunci staționa în Dijon. Am fost primit bine de câtră noii tovarăși, și a doua zi după sosirea mea, după gustare, mi-am cerut permisiunea să-i servesc cu punch.

La masă ședeau cam douzeci de oficeri, locotenenți și sublocotenenți.

Am plecat împreună la cafenea; eu mergeam cu un locotenent, cu numele Peyrussel. Mi-s'a părut un băiat escelent, puțin cam îngâmfat, dar foarte vial, foarte bun de petreceri și purtă o musteață oribilă, ce pe mine m-a pus în respect, căci mie pe atunci abia începuse a-mi mji mustața. La cel dintâin colț de stradă un alt locotenent să întoarse spre mine și mă agrăi astfel:

— Dragă camerade, eu aici mă depărtez. Nu-mi lua în nume de rău, că nu-ți primesc ofertul, dar eu nici când nu merg la cafenea.

Și după ce m-a salutat, s'a îndepărtat în direcție tocmai opusă.

Pe mine m-a atins această procedură deosebită.

— Cine-i domnul acesta? întreb de Peyrussel.

Un escentric, un sălbatic, un urs, care la regiment joacă rolul lui Cato, îmi răspunse noul amic; îl chiamă Latignac. Serviciul și-l face punctuos, dar cât ce s'a depărtat din casarmă, îndată-i la locuință. La masa comună, în 8 zile nu spune patru cuvinte, mănca în grabă și înainte de ridicarea mesei, dispăre. Nu fumează, nici când nu să alipește de tovarăși, nu merge nici în cafenea, nici la teatru și nici pe promenadă; locuște într'o odaie foarte modestă; într'adevăr nu știu pe ce-și chiețuie leafa.

— Așa mi-se pare, că D-voastră nu-i prea iubiți.

— Il urăsc; și odată va trebui să aflū, că tot atâta-i de curajos pe cât e de solid. De altfel eu cred, că să teme de mine, pentru că de mai multoieri l-am ofenzat, și el să făcă ca și când n-ar lua seamă.

Am ajuns la cafenea, conversația a rămas într'atâta.

În ziua următoare l-am studiat pe locotenentul Latignac; eră așa, precum mi-l descrieser Peyrussel; neexceptionabil în serviciu, în manieri și în purtare, dar totdeauna

melancolic și-și înconjură camerazii. Peyrussel eră ceeace se chiamă de comun *bon vivant*; pe mine mă distră foarte mult; de aceea tot mai tare mă alipiam de dânsul.

Căpitanul meu, care odinioară a servit sub tatăl meu și care pe titula asta, să credea în drept să mă facă atent, să năzuia să mă desbare de această prietinie.

— Peyrussel, i-mi zise, e un oficer foarte de rând, în serviciu foarte neregulat, mai mult iubește jocul, cafenelele, teatrul și altele de acest fel. Are deja foarte multe la răvaș; cu un cuvânt nu-i un bărbat vrednic de stimă și pe mine mă doare prietinia D-voastre. D-voastră sunteți tânăr, eu vă atrag atențiunea, trageți-i folosul.

Am fost tânăr și la vârsta asta nu prea iubește omul sfaturile; astfel nici eu, nu prea mult mi-am sfârmat capul cu povețele căpitanului meu.

Intr'acestea Peyrussel n-a pierdut nici un prilej, ca să poată atăca pe domnul Latignac, dar acesta nici când n-a răspuns la provocările lui; cu toate acestea eră ușor de observat, că acelea nu vor putea rămâne mult timp neobservate de dânsul, ceeace la pătruns extraordinar de rău. Fața-i liniștită și blândă a îmbrăcat o expresie posomorâtă și furtunoasă, sprâncenele i-s'au strâns laolaltă pe frunte s'a revărsat o roșeață viuă; dar a tăcut, a grăbit să-și sfârșească prânzul și s'a depărtat din sală.

Intr'o zi eră vorba despre un căpitan de nou denumit la regimentul al 5-lea de cavalerie.

— Așa să vede, zise Peyrussel, că iarăș un nobil; am crezut, că în 1830 — atunci scriam 1833 acești nobili toți și-au dat abdicerea și oastea s'a scăpat de acest neam stupid.

Latignac a îngălbinit.

— Domnule zise, D-voastră uitați, că cei mai mulți camarazi, între cari și domnul D'Arbout, prietini D-voastre, sunt nobili.

— El, cu totul altfel, el nici când n-a jurat guvernului vechiu, că-și varsă sângele pentru principele legal. Deși în general nu-s prietini al nobililor, cred, că aceia, cari și-au frânt săbiile la depărtarea regelui lor, au avut cel puțin curaj; ceilalți și-au călecat jurământul, au fost niște lași.

Ochii lui Latignac fulgerau; dar s'a știut stăpâni.

— Și eu am servit înainte de 1830 zise încet și într'un ton infundat, dar spereș că ofența, ce a-i zis'o, nu mi-a sunat mie.

— Dar cui?... răspunse Peyrussel.

— În cazul acesta, domnule, sum silit să declar, că d-ta ești un ticălos.

— Foarte bine! de mult am așteptat acest cuvânt. D-voastre m-ați ofenzat, de seară să-mi aștepți secundanții.

— Îi aștept, răspunse Latignac în liniște. Domnii acestia i-mi sunt martori, că eu am dus paciința la extrem. D-voastră, domnule, de un an de zile vă petreceți, im-proșcându-mă cu ofenze; Dumnezeu va judecă între noi.

— Ori dracul, zberă Peyrussel.

Apoi să întoarse spre mine:

— D'Arbout, D-voastră sunteți secundantul meu.

Scena întâmplată m-a tulburat; pe lângă tot prejudițul, cu care m-am purtat față de Latignac și pe lângă toată prietinia față de Peyrussel, nu pot nega, că cel din urmă a fost cauza la toate, carele cu sânge rece, precugetat, a aruncat în fața camaradului o ofență atât de gravă, ce nimic n-a îndreptățit-o, și pe care toți am recunoscut-o că-i nemeritată, căci am știut, că Latignac nu posedă absolut nici o avere și că i-a fost imposibil să-și deie abdicerea. Dar n-am avut curaj să-i deneg serviciul ce mi-l'a cerut, și nu preste mult eram răpit de rolul, ce aveam să-l joc. Credeam, că am mai crescut cu un cap; nu puteam fi mai mândru, nici dacă deodată m-ar fi avansat la rangul de căpitan.

Încă în aceia zi seara m-am dus la Latignac, să întreb numele secundanților săi. Încă-mi mai reamintesc odaia sa, eră o ade-vărată cellă călugărească: un pat lucrat din lemn moale, o masă rea, un almar schiop și două scaune de paie, — asta forma toată mobilatura. În ferestri două perdele albe; pe pat nimica. Pe masă câteva cărți și o grămadă de hârtii învălitate într'o gazetă învechită.

S'a oprit când am pășit în lăuntru; eră palid, ochii cufundați și umezi, privirea îi eră ca a unui muribund.

(Va urma).

A P E L

pentru înscrierea de membrii la însoțirea economică-comercială „Plugarul” din Blaj

Vieța economică a poporului român este abia în primele faze ale dezvoltării sale. Îndeosebi starea economică a țaranului român în cele mai multe părți e cât se poate de primitivă și mijloacele, cu cari trebuie să ducă lupta grea pentru existență, sub absolut necorăspunzătoare spiritului timpului.

Țaranul român înconjurat cu elemente străine, și exploatat adese fără milă de celelalte clase sociale, a fost lăsat pe propriile sale puteri. Lipsit de orice organizație economică, lăsat pe mâna sorții și condus numai de instinctul conservării proprii și de datinele străbune; — el a trebuit aproape peste tot, să se lipsească de favorurile descoperirilor și invențiilor moderne și de binefacerile unei vieți economice raționale.

Îndeosebi a fost lipsit de aceea putere mare, ce rezultă din asociere. Începutul frumos făcut pe acest teren de instituttele românești de credit, foloasele necontestabile, cari au rezultat din înființarea și activitatea acestor instituttele financiare, ajunse la o înflorire nesperată înainte cu câteva decenii, — nu ne pot împedeca să constatăm, că țaranul român economiceste și azi este neorganizat, purtând o luptă economică primitivă, individuală, lipsită de conștiința intereselor colective și de avantajile activității cooperative.

Instituttele noastre de bani au organizat capitalurile românești în vederea emancipării financiare a poporului român. Ele au scăpat în mare parte pe țaranul român de uzăria fără suflet, la care eră expus înainte

de înființarea băncilor românești, — dar n'au putut să dea avânt *asocierii economice*, n'au putut să-i dea nouă îndrumări în ce privește producerea și valorizarea articilor agronomici, și nu au putut deschide în mod simțit orizonturile mai largi și mai deschise ale comerțului și industriei.

Țăranul român mai deștept decât țărani tuturor popoarelor, cari ne încunjură, — în lipsa organizației economice și azi e cel mai acomodat obiect de exploatare pentru străini.

În cele mai multe părți locuite de români, țăranul român pe pământul și de altfel prea puțin ce-l are în stăpânire, produce puțin, are vite insuficiente, vinde efitin, cumpără scump și tot ce-i rămâne, dă comerciantului și industriașului străin, păstrându-și renumele de dubie valoare, de a fi cel mai bun mediu pentru îmbogățirea tuturor străinilor, cari în alte părți nu se pot feri.

Aceasta stare tristă trebuie să ne umple de îngrijorare pe toți cei, cari avem la inimă soarta poporului român. Tăria neînfrântă a poporului românesc rezidă în țărâniea română, în acest izvor nesecat al puterii de viață și al neîntrecutelor și nesfârșitelor aptitudini de civilizație.

Lupta popoarelor se dă azi pe terenul economic. Inferiorității economice îi urmează în mod firesc și cea culturală și socială. Dela starea economică și delo puterea acestei țărâni depinde viitorul poporului român. Nu e cu puțință să nu vedem, cu ce logică de fer și cu câtă consecință lucrează societatea popoarelor conlocuitoare pentru înaintarea și întărirea economică a țărâniilor lor. Și nu e greu a prevedea, că raporturile de forță — singurul factor deciziv în lupta pentru existență — vor deveni neapărat pe zi ce merge mai nefavorabile pentru noi, dacă societatea română, intelectuali români chemați să dea îndrumări potrivite spiritului și neceșităților timpului, nu vor lucra din răspuțeri la dezvoltarea vieții economice a țăranului român, îndrumându-l la singurul mijloc de înaintare corăspunzătoare: *la unirea și potențarea forțelor prin însoțiri economice și tovărășii sătești de tot soiul.*

Generația, care a condus ieri și în parte conpuce și azi destinele neamului românesc, și-a făcut datorința și pe terenul economic. Prin înființarea și dezvoltarea norocoasă a organizmului viguros al băncilor românești, a pus din partea sa o piatră însemnată la edificiul mare al ființei noastre naționale. Vom privi și ne vom gândi totdeauna cu recunoștință la aceia, cari au contribuit pe aceasta cale în mod hotărâtor la întărirea economică, și prin aceasta la dezvoltarea solidă a poporului român. Dar nu ajunge să le fim recunoșcători, ci noi, cari avem menirea să continuăm opera lor, avem îndatorirea de a aduce înainte drumul bătut de înaintașii noștri, și de a deschide *cărări nouă, corăspunzătoare curentelor și lipsurilor zilei de azi.*

Aceste considerații ne-au determinat să înființăm în Blaj sub numirea „*Plugarul*” o însoțire economică comercială, cu scopul de a promova toate interesele economice, comerciale și industriale ale țăranului român și de a mijloci și ajuta producerea, câștigarea și valorizarea tuturor produselor economice și industriale.

Succesul puținelor însoțiri de această natură, înființate până acum la noi, ne în-

dreptătesc a crede în viitorul mișcării cooperative la români și prin urmare și în succesul însoțirii noastre „*Plugarul*”, care în sensul §-ului 2 al statutelor aprobate din partea tribunalului din Alba-Iulia, va îmbrățișa toate ramurile de operațiune și în special se va ocupa cu:

1. producerea și valorizarea ultoilor de vie, de pomi și de semințe agricole;
2. mijlocirea a tot felul de vânzări și cumpărări; procurarea și intermedierea tuturor credințelor economice de termen scurt;
3. exploatarea de păduri, valorizarea de realități și altele;
4. înființarea de magazine, depozite de bucate, de lemne, de mașini agricole și de tot felul de semințe;
5. încurajarea industriei de casă;
6. înființarea de tovărășii sătești;
7. înființarea de lăptării;
8. arândarea și subarândarea de moșii;
9. înființarea de fabrici și stabilimente pentru producerea și valorizarea articilor industriali și economici;
10. aranjarea și susținerea grădinilor de legumi și a stupinelor de model;
11. organizarea și aranjarea de expozițiuni economice-comerciale și industriale;
12. introducerea economilor în cunoașterea și folosirea mașinilor și rechizitelor agricole;
13. inaugurarea de cursuri și prelegeri din domeniul economiei, industriei și comerțului;
14. înființarea școlilor pentru instruirea poporului: în cultivarea rațională a pământului, a viilor și a pomilor;
15. edarea și răspândirea unei reviste economice, industriale și comerciale, edarea și răspândirea de publicațiuni, cărți și broșuri din domeniul agriculturii, industriei și a comerțului.

De sine înțeles, că diferitele ramuri de operațiune se vor îmbrățișa succesiv, în măsura extinderii și puterii materiale a însoțirii.

Situația geografică a orașului Blaj împrejurările locale și faptul, că societatea românească din Blaj dispuse de membrii număroși, cari în urma ocupațiunii lor sunt oameni specializați în afacerile economice, și prin urmare, delo început, se oferă garanția de mare importanță, că însoțirea se va conduce în mod practic: ne-a determinat să înființăm aceasta însoțire cu sediul și centrala în Blaj.

Succesiv se vor înființa însă:

1. *Agenturi* în localitățile, unde se vor înscrie cel puțin 25 membrii cu cel puțin 100 părți sociale;
2. *Insoțiri afiliate*, unde vre-un ram economic special indicat de împrejurările locale va reclama înființarea astorfel de însoțiri.
3. *Filiale* în centrele mai mari economice și comerciale și
4. *Direcții de circumscripții* pentru părțile mai mari și mai îndepărtate, unde se va extinde însoțirea.

Afară de scopul organizării economice a țăranului român, prin înființarea însoțirii „*Plugarul*”, plănuim a da ajutor și instituțiunilor noastre culturale românești, primejduite mai ales în urma lipsei materiale. Conform §-ului 18 al statutelor membrii însoțirii vor primi din venitul curat 5% după părțile sociale subscrise. Din venitul curat,

ce va rămâne după detragerea acestor 5%, 30% se vor adauge fondului de rezervă, cel puțin 40% se vor folosi pentru scopuri culturale filantropice românești, iar 30% vor stă la dispoziția adunării generale, pentru a le adauge sau la fondul de rezervă sau la fondul cultural, eventual la dividendă membrilor însoțirii.

Aceste 40% se vor da *școlilor și bisericilor românești, fără deosebire de confesiune*, din acele comune unde însoțirea va avea membri și anume astfel, ca comunele unde însoțirea va avea agenturi sau filiale, vor primi parte proporționată din aceste 40%, iar acolo unde vor fi însoțiri afiliate toate aceste 40% din venitul însoțirii se vor folosi pentru instituțiile culturale din aceeași localitate.

Dorim să validăm în viața practică principiul „*Prin tine însuși*” și voim să lucrăm după puțință ca deodată cu viața economică să devină și viața culturală a poporului român independentă de factori străini. Regulamentul intern, care se va compune în curând, va conține dispoziții detaliate, atât asupra întrebunțării acestor 40% din venitul curat, cât și asupra înființării instituțiunilor economice subordonate acestor însoțiri.

Îndemnat de aceste gânduri, în deplina convingere, că intențiunile noastre sunt potrivite intereselor mari ale poporului nostru, venim cu tot respectul și Vă rugăm să binevoiți a sprijini însoțirea noastră „*Plugarul*” subscriind un număr potrivit de părți sociale (cvote), și întrevenind cu puternica D-voastre influență să între cât se poate de mulți inși ca membrii ai însoțirii noastre, să binevoiți a face, ca însoțirea „*Plugarul*” să poată lua cât de curând acel avânt și aceea extindere, care e neapărat de lipsă pentru atingerea scopului ce și l-a propus.

Prețul unei părți sociale este 10 cor., cari sunt a se solvi în decurs de 8 luni în 4 rate egale, tot la 2 luni.

Fiecare poate iscăli atâtea părți fundamentale, câte dorește, *având numai până la suma iscălită răspundere materială.* După fiecare parte fundamentală se plătește 60 fil. taxă de înscriere, deodată cu subscrierea cvotei. Membru în tovărășie e acela, care a iscălit cel puțin o parte fundamentală și pe care-l primește direcția.

Drepturile și datorințele membrilor însoțirii sunt specificate în statutele însoțirii, cari ne permitem a Vi-le transpune alăturat sub

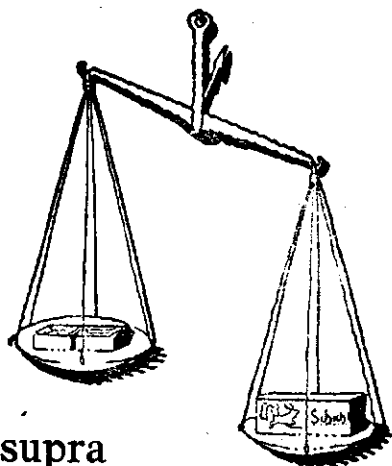
Listele de subscriere sunt a se renapoiă la adresa „*Plugarul*” însoțire economică-comercială în *Baldzsfalva—Blaj*, cu posibila urgență, și tot la aceasta adresă sunt a se trimite și asemnațiunile și toate scrisorile aparținătoare însoțirii.

Cu distincă stimă

Blaj, la 15 Septembrie 1910.

I. F. Negruțiu, Dr. V. Suci, Dr. I. Maniu,
prezident. v.-prezident. dir. executiv.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor respnz.: Augustin Gruția.

Loc deschis.

Asupra
bunătății, prețului
și greutateii

trebuie grijit la cumpărarea săpunului. Nici un săpun din lume nu ajunge toate însușirile bune a

săpunului cu cerb
alui SCHICHT.

Curățenia, capabilitatea lui de spălat, moleșia și ieftinătatea lui sunt de neajuns.

(42) 4-5

GUSTAV A. HAISER

curelar și șelar

Medgyes, Brückengasse Nr. 1.

Oferește produse din atelierul propriu: Juguri pentru cai schimbătoare pentru vaci și boi. Hamuri de toate speciile executate solid și cu pricepere. Șele comune, Șele engleze (Pritsche), Chingi ș. a.

(75) 5-12

Picurile de stomac ale lui BRÁDY

provăzute cu marca de scutiță: Vergură Maria de Mariaczell, în decurs de 30 de ani intr'ată s'au răspândit încât nici într'o casă nu pot lipsi. Cu neajuns efect se folosesc aceste picuri în contra stricării stomacului, a arsurii de stomac, a incuierii scaunului, sgârceiului de stomac și cap, a vomării, insomniei, anemiei ș. a.

Se află de vânzare în toate farmaciile: 1 sticlă mare cor. 1-40 sticlă mică 80 fl. — Pe postă se poate comanda dela farmacia BRÁDY K. a „Magyar Kiválthoz“, Bécs I., Fleischmarkt 1., Depot 241.

Să fim atenți la marca de scutiță, care reprezintă pe Vergură Maria de Mariaczell, precum și la pachetarea roșie și a subscrierii care este copia celei de pe chipul aceluși alăturat

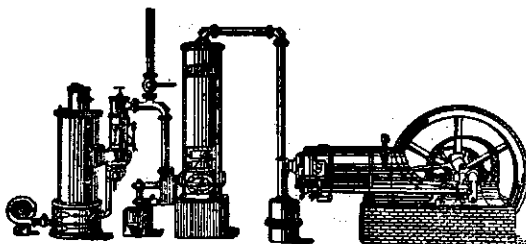
(17) 6-20

Szabó & Comp.

Acum: Budapest, V., Báthory-u. 22

Mai înainte Gyár-uteza.

Recomandă stabilimentele sale sugătoare de gaz potrivite pentru ars cărbuni de lemn, koks, antracit și cărbuni brun.

Spese de exploatare cam 1½-2 fileri la puterea de cal. — Garanța cea mai mare posibilă. — Prețurent gratis. —

:: Prețuri favorabile pentru solvarea în rate. ::

(79) 2-26

THE CAMPBELL

renumita firmă engleză de Motoare liferează celea mai bineconstruite și durabile

□ Motoare și Locomobile □

cu Benzin,
Oleiu crud,
Gaz și Sugă-
tor de gaz.

Mánarea cea mai ieftină, mai sigură și mai neconturbată.

Prețuri echitabile. Condițiuni de plată favorabile. Garanța în toate privințele.

Reprezentant general:

Korányi Victor BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9.

Telefon 64 64. (80) 2-26

Cele mai bune și mai solide buți pentru vin în mărime dela 500-1000 Litre se află la

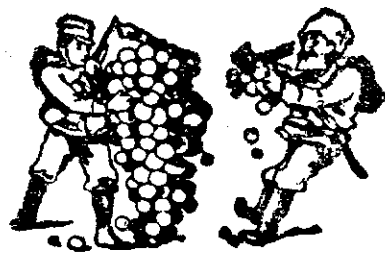
FRIEDRICH SCHUSTER

Butnariu.

Medgyes, Zekes 5-6.

Tot acolo se efeptuesc și reparaturi cu prețurile cele mai moderate.

(81) 2-3

Numai odată în 100 de ani

ați ocaziune să poți cumpăra așa o calitate bună și așa ieftin pomi și alte produse din școală de pomi. Nimeni să nu întârzie a se folosi de buna ocaziune, ci să comande îndată pânăce ține proviziunea. Din cauza curățirii totale a răsadniței (pepineriei) se vând cu prețuri reduse: Pomi, Tufe dăcorative, Acuminoase, Pădureți șcl.

Frideric Caspari și soțul

: : Medgyes, Nagy-küküllőmege. : :

La cerere Prețurant gratis.

(81) 2-16

Atelier de modă Engleză și Franceză.

Am onoare a aduce la cunoștință P. T. public de Dame, că mi-a succes a angaja croitorul firmei din Budapesta

Monaszterly és Kuzmik

furnizor de curte al Alt. Sale Arhiducese imp. reg. CLOTILDA, al Alt. Sale Ducese reg.

LUIZA KOBURG

și mă află în plăcuta poziție a putea satisfacere celor mai vaste pretenziuni. Totodată aduc la cunoștința On. Dame, că din 15 Octomvrie deschid un

Curs de croitorie

de 4 luni, care se va frecventă zilnic dela 2 până la 5 oare d. a Principala mea străduință este, ca elevele să primească instrucția cuvenită. Rugându-mă pentru sprijinul binevoitor al On. Public de Dame rămân cu

deosebită stimă

ERDÉLYI B. JENŐNÉ, Gyfahérvár

Bethlen Gábor-uteza Nr. 16.

(83) 2-4

să se adresează cine dorește a-și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alce, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuire, fructe cu boabe, pueți, etc.

Vite altoite

(calitate superioară)

vită europeană și americană cu și fără rădăcini. (Cetelac instructiv la cerere gratis).

(78) 3-12

FISCHER u. Comp
Pomi Viticultura